

Dosarul nr. 2rac-463/18

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (N. Mazur)

instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (I. Muruianu, Iu. Cotruță, N. Budăi)

DECIZIE

12 decembrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Oleg Sternioală
Ala Cobăneanu
Galina Stratulat
Mariana Pitic
Iurie Bejenaru

examinând recursul declarat de Agenția Ecologică Chișinău a Inspectoratului Ecologic de Stat,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Agenția Ecologică Chișinău a Inspectoratului Ecologic de Stat împotriva Societății cu răspundere limitată „Dalima Cons” cu privire la recuperarea prejudiciului cauzat mediului,

împotriva deciziei din 07 iunie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost admis apelul declarat de Societatea cu răspundere limitată „Dalima Cons”, a fost casată hotărârea din 28 decembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și a fost emisă o nouă hotărâre de respingere a acțiunii,

c o n s t a t ă:

La data de 28 septembrie 2015 Agenția Ecologică Chișinău a Inspectoratului Ecologic de Stat a depus cerere de chemare în judecată împotriva SRL „Dalima Cons” cu privire la recuperarea prejudiciului cauzat mediului.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că la data de 24 aprilie 2014, aproximativ pe la orele 16:30, pe terenul fondului forestier cu nr. cadastral 01552060682, unitățile amenajistice 58K, 58V1, 581, Trupul de pădure „La Daci” din Ocolul silvic Ghidighici al Întreprinderii de Stat pentru Silvicultură Chișinău, transmis în arendă SRL „Dalima Cons” a fost depistat faptul amenajării terenului fondului forestier în scopuri de recreere, cu crearea drumului de acces spre acest teren prin depunere de pietriș și moluz, fără decopertarea stratului de sol fertil de pe terenul dat în arendă și de pe terenurile agricole, care teritorial-administrativ aparțin com. Grătiești și în lipsa proiectului avizat pozitiv de expertiza ecologică de stat.

A menționat că vinovăția pentru fapta indicată o poartă SRL „Dalima Cons”, beneficiarul amenajării care a efectuat lucrările de creare/amenajare în lipsa avizului pozitiv al expertizei ecologice și fără decopertarea stratului de sol fertil. Pentru acest fapt SRL „Dalima Cons” a fost recunoscută vinovată de comiterea pluralității de contravenții prevăzute de art. 115 alin. (1) și (2), 156 Codul contravențional și i s-a

aplicat sancțiunea sub formă de amendă în mărime de 400 u.c., ce constituie 8000 de lei, care ulterior a fost încasată forțat de la contravenient de către executorul judecătoresc Bănărescu A., fapt confirmat prin încheierea nr. 056-S-84/14 din 22 august 2014.

A susținut că la data de 25 aprilie 2014 de către Centrul Investigații Ecologice al Direcției Agenția Ecologică Chișinău, au fost prelevate probe de sol pentru determinarea impactului acțiunilor comise de către SRL „Dalima Cons” asupra componentelor de mediu. A explicat că în urma efectuării investigațiilor de laborator a fost atestată prejudicierea resurselor funciare, care calculată în mijloace bănești, constituie un prejudiciu adus mediului în mărime de 439 970 de lei.

A afirmat că la data de 08 octombrie 2014 Agenția Ecologică Chișinău a expediat în adresa SRL „Dalima Cons” pretenția nr. 01-06/1960 prin care i-a propus să achite integral și benevol în termen de 15 zile de la data primirii pretenției, suma prejudiciului cauzat mediului.

Reclamantul Agenția Ecologică Chișinău a Inspectoratului Ecologic de Stat a solicitat încasarea din contul SRL „Dalima Cons” în beneficiul său a prejudiciului cauzat mediului în valoare de 439 970 de lei.

Prin hotărârea din 28 decembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sectorul Centru fost admisă acțiunea depusă de Agenția Ecologică Chișinău a Inspectoratului Ecologic de Stat, a fost încasată de la SRL „Dalima Cons” în beneficiul Agenției Ecologice Chișinău a Inspectoratului Ecologic de Stat suma prejudiciului cauzat mediului în valoare de 439970 de lei și în beneficiul statului taxa de stat în mărime de 132199,10 de lei.

La data de 18 ianuarie 2018 SRL „Dalima Cons” a declarat apel împotriva hotărârii din 28 decembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, prin care a solicitat casarea integrală a acesteia și emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

Prin decizia din 07 iunie 2018 a Curții de Apel Chișinău a fost admis apelul declarat de SRL „Dalima Cons”, a fost casată hotărârea primei instanțe cu emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

La data de 10 septembrie 2018 Agenția Ecologică Chișinău a Inspectoratului Ecologic de Stat a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând casarea acesteia cu menținerea hotărârii primei instanțe.

În motivarea recursului a invocat că nu sunt de acord cu decizia instanței de apel, deoarece instanța de apel nu a constatat și elucidat pe deplin circumstanțele pricinii, concluziile instanței de apel fiind în contradicție cu circumstanțele pricinii.

A menționat că la data de 24 aprilie 2014, aproximativ pe la orele 16.30, pe terenul fondului forestier cu nr. cadastral 01552060682, unitățile amenajistice 58 K, 589V1, 581, Trupul de pădure „La Daci” din Ocolul silvic Ghidighici al Întreprinderii de Stat pentru Silvicultură Chișinău, transmis în arendă SRL „Dalima Cons” a fost depistat faptul amenajării terenului fondului forestier în scopuri de recreere pe terenurile menționate mai sus, cu crearea drumului de acces spre acest teren prin depunerea de pietriș și moluz, fără decopertarea stratului de sol fertil de pe terenul aflat în arendă și de pe terenurile agricole, care aparțin teritorial administrativ com. Grătiești și în lipsa proiectului care ar fi avizat pozitiv de expertiza ecologică de stat.

Vinovăția pentru faptele enunțate o poartă SRL „Dalima Cons”, care a fost sancționată contravențional pentru fapta comisă. Ulterior, s-a efectuat evaluarea prejudiciului cauzat mediului, fiind solicitat agentului economic achitarea benevolă, fapt care nu a avut loc. Respectiv, din aceste motive s-a depus cererea de chemare în judecată pentru recuperarea prejudiciului cauzat mediului înconjurător.

În conformitate cu art. 440 alin. (2) Codul de procedură civilă, completul din 3 judecători prin încheierea din 21 noiembrie 2018 a considerat recursul admisibil și a dispus examinarea fondului de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 444 Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat și care urmează a fi admis cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) prevede că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Pe parcursul examinării cauzei s-a stabilit că în temeiul contractului nr. 194 din 10 iulie 2008 SRL „Dalima Cons” arendează terenul fondului forestier cu nr. cadastral 01552060682, unitățile amenajistice 58K, 58VI, 58I, Trupul de pădure „La Daci” din Ocolul silvic Ghidighici al Întreprinderii de Stat pentru Silvicultură Chișinău.

S-a mai stabilit că la data de 24 aprilie 2014 a fost depistat faptul amenajării terenului fondul forestier în scopul de recreere, cu crearea drumului de acces spre acest teren prin depunere de pietriș și moluz, fără decopertarea stratului de sol fertil de pe terenul aflat în arendă și de pe terenurile agricole, care teritorial-administrativ aparțin com. Grătiești și în lipsa proiectului avizat pozitiv de expertiza ecologică de stat.

Pe acest caz, la data de 25 aprilie 2014 a fost întocmit procesul verbal cu privire la contravenție nr. 034680 de către Direcția Agenția Ecologică Chișinău a Inspectoratului Ecologic de Stat în privința SRL „Dalima Cons” pe fapta contravențională de neîndeplinire a prevederilor Legii privind expertiza ecologică de Stat și evaluarea impactului asupra mediului, degradarea terenurilor. S-a stabilit că SRL „Dalima Cons” a încălcat prevederile art. 23 și 24 din Legea privind

protecția mediului înconjurător nr. 1515 din 16 iunie 1993 și art. 6 din Legea privind expertiza ecologică nr. 815 din 29 mai 1996.

Prin decizia agentului constator din data de 25 aprilie 2014, în temeiul art. 405 alin. (1) și (2), 115 alin. (1) și (2) și art. 156 Codul contravențional, SRL „Dalima-Cons” a fost recunoscută vinovată de comiterea contravenției și a fost sancționată cu amendă în mărime de 400 u.c. – 800 de lei.

Din actele cauzei s-a mai stabilit că procesul verbal contravențional și decizia agentului constator din data de 25 aprilie 2014 nu au fost contestate de către SRL „Dalima Cons” și sunt în vigoare.

La data de 28 septembrie 2015 Agenția Ecologică Chișinău a Inspectoratului Ecologic de Stat s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva SRL „Dalima Cons” prin care a solicitat recuperarea prejudiciului cauzat mediului (resurselor funciare) în valoare de 439 970 de lei.

Prima instanță a admis acțiunea și a încasat de la SRL „Dalima Cons” în beneficiul Agenției Ecologice Chișinău a Inspectoratului Ecologic de Stat suma prejudiciului cauzat mediului în valoare de 439970 de lei și în beneficiul statului suma de 13199 de lei cu titlu de taxă de stat.

În susținerea acestei concluzii prima instanță a reținut că prin acțiunile sale de amenajare a fondului forestier în scopuri de recreere -crearea drumului de acces prin depunere de pietriș și moluză, fără descoperire a stratului fertil de sol, în lipsa proiectului avizat pozitiv de expertiză ecologică de stat, SRL „Dalima Cons” a cauzat mediului un prejudiciu material în mărime de 439 970 de lei, făcând referire la prevederile art. 23, 24 din Legea privind protecția mediului înconjurător nr. 1515 din 16 iunie 1993, precum și art. 1398 alin. (1) Codul civil și se confirmă prin procesul verbal contravențional și decizia de sancționare a agentului constator din 25 aprilie 2014.

Instanța de apel a casat această soluție și a emis o nouă hotărâre de respingere a acțiunii, motivând prin faptul că prejudicierea adusă mediului în mărime de 439970 de lei nu-i poate fi imputată intimatului-pârât, deoarece drumul de câmp în sectorul 0155206, la traseul Chișinău-Dubăsari-Poltava km 13-650, până la pădure, există din anii 1980 pentru deservirea terenurilor Întreprinderii Moldsilva și că la amplasarea valurilor de protecție pe terenul arendat în baza contractului nr. 194 din 10 iulie 2008 SRL „Dalima Cons” a solicitat permisiunea Agenției „Moldsilva”, care a permis acesteia amplasarea valurilor de protecție, doar după obținerea biletului silvic de la Întreprinderea pentru Silvicultură Chișinău, bilet care a și fost eliberat SRL „Dalima Cons”.

Verificând legalitatea deciziei contestate în raport cu argumentele invocate în recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție reține că, instanța de apel, la examinarea cauzei, a aplicat eronat normele de drept material și nu a dat o apreciere corespunzătoare probelor administrate la actele pricinii, pe când, în speță, prima instanță a emis o concluzie legală și întemeiată reieșind din următoarele.

Conform art. 14 alin. (1) Codul civil, persoana lezată într-un drept al ei poate cere repararea integrală a prejudiciului cauzat astfel.

Conform art. 15 Codul civil, drepturile personale nepatrimoniale și alte valori nemateriale sînt apărute în cazurile și în modul prevăzut de prezentul cod și de alte

legi, în limita în care folosirea modalităților de apărare a drepturilor civile reiese din esența dreptului încălcat și din caracterul consecințelor acestei încălcări.

Astfel, din actele cauzei s-a stabilit cu certitudine faptul că SRL „Dalima Cons” prin contractul nr. 194 din 10 iulie 2008 a luat în arendă terenul fondului forestier cu nr. cadastral 01552060682, unitățile amenajistice 58K, 58V1, 581, Trupul de pădure „La Daci” din Ocolul silvic Ghidighici al Întreprinderii de Stat pentru Silvicultură Chișinău.

La data de 24 aprilie 2014 a fost depistat faptul amenajării terenului fondului forestier în scopuri de recreere, cu crearea drumului de acces spre acest teren prin depunere de pietriș și moluz, fără descoperirea stratului de sol fertil de pe terenul aflat în arendă și de pe terenurile agricole, care teritorial-administrativ aparțin com. Grătiești, și în lipsa proiectului avizat de expertiza ecologică de stat.

Vinovat pentru fapta menționată a fost recunoscută SRL „Dalima Cons”, fapt confirmat prin procesul-verbal cu privire la contravenție nr. 034680 din 25 aprilie 2014 și decizia agentului constator privind sancționarea SRL „Dalima Cons” (f.d.5,6).

Conform art. 23 alin. (1) lit.c) și art. 24 din Legea privind protecția mediului înconjurător nr. 1515 din 16 iunie 1993, sunt supuse obligatoriu expertizei noile programe și proiecte de construire a căilor de comunicație rutieră, feroviară, navală, de reconstrucție a cursurilor de apă, a construcțiilor hidrotehnice, a sistemelor de irigații, indigurilor și dispozitivelor de desecare. Beneficiarii prezintă la expertiză documentația de proiect conform normativelor în vigoare, cu acordul ministerelor, departamentelor, autorităților administrației publice locale, a organizațiilor interesate privind amplasarea și asigurarea tehnică a obiectivului, precum și autorizația autorităților pentru supraveghere și control de stat, pentru realizarea activității economice respective conform listei aprobate de Guvern.

Colegiul reține că prima instanță just a stabilit că obiectul, domeniul de aplicare și procedurile pentru efectuarea expertizei ecologice de stat sunt stabilite prin Legea nr. 851/1996 privind expertiza ecologică.

Așadar, la data de 25 aprilie 2014 Centrul Investigații Ecologice al Direcției Agenției Ecologice Chișinău a prelevat probe de sol pentru determinarea impactului acțiunilor comise de către SRL „Dalima Cons” asupra componentelor de mediu.

În rezultatul efectuării investigațiilor de laborator a fost atestată prejudicierea resurselor funciare, care calculată în mijloace bănești, constituie un prejudiciu adus mediului în mărime de 439 970 de lei, fapt confirmat prin raportul de încercări a probelor de sol nr. 148 din 25 aprilie 2014, schema de prelevare a probelor de sol din drumul de acces către spațiul de recreere a SRL „Dalima Cons” și evaluarea prejudiciului cauzat resurselor funciare în urma efectuării lucrărilor de construire a drumului de acces către spațiul de recreere a SRL „Dalima Cons” (f.d. 11-13).

Conform art. 1398 alin. (1) și (2) Codul civil, cel care acționează față de altul în mod ilicit, cu vinovăție este obligat să repare prejudiciul patrimonial, iar în cazurile prevăzute de lege, și prejudiciul moral cauzat prin acțiune sau omisiune. Prejudiciul cauzat prin fapte licite sau fără vinovăție se repară numai în cazurile expres prevăzute de lege.

Din sensul normelor de drept citate rezultă că, temeiul răspunderii delictuale este componența delictului civil, care constituie o totalitate de elemente esențiale formulate de legiuitor ca necesare și suficiente pentru angajarea răspunderii

delictuale, și anume: prejudiciul, fapta ilicită, raportul causal dintre faptă și prejudiciu și vinovăția, iar lipsa unei condiții, potrivit regulii generale, exclude răspunderea delictuală, cu excepția cazurilor expres prevăzute de lege când răspunderea delictuală se poate angaja și în lipsa unor condiții.

Fapta ilicită este fapta prin care, încălcându-se normele dreptului obiectiv, se lezează drepturile subiective sau interesele persoanei. Fapta ilicită poate apărea sub forma acțiunii sau inacțiunii. Fapta ilicită apare sub forma inacțiunii în acele situații când, potrivit legii, o persoană este obligată să îndeplinească o activitate sau să săvârșească o anumită acțiune. Abținerea de la îndeplinirea acestei activități sau de la săvârșirea acțiunii prevăzută de normele imperative constituie o faptă ilicită.

Prejudiciul constituie consecințele negative cu caracter patrimonial sau nepatrimonial (moral) ale faptei ilicite, apărute ca urmare a lezării drepturilor subiective.

Pentru antrenarea răspunderii delictuale este necesar ca între fapta ilicită și prejudiciu să existe un raport causal. Raportul causal este și condiția în funcție de care se determină mărimea despăgubirii. Se repară numai prejudiciul care este consecința directă a faptei ilicite.

Conform art. 91 din Legea privind protecția mediului înconjurător, persoanele fizice și juridice sunt obligate a recupera daunele și prejudiciile produse prin încălcarea prezentei legi în modul și măsurile stabilite de legislația în vigoare.

În temeiul celor relatate, instanța de recurs conchide că prima instanță just a stabilit că prin acțiunile sale de amenajare a fondului forestier în scopuri de recreere- crearea drumului de acces prin depunere de pietriș și moluză, fără descoperire a stratului fertil de sol în lipsa proiectului avizat pozitiv de expertiza ecologică de stat, intimatul/pârât SRL „Dalima Cons” a cauzat mediului prejudiciu material. Acest fapt a fost confirmat și prin explicațiile date în cadrul examinării cauzei în prima instanță, de către expertul Arcadie Leahu și specialistul Ceban Oleg, care au efectuat Raportul de încercări a probelor de sol nr. 148 din 25 aprilie 2014, au evaluat prejudiciului cauzat resurselor funciare în urma efectuării lucrărilor de construire a drumului de acces către spațiul de recreere a SRL „Dalima Cons” și au examinat structura litologică a porțiunii de drum situată în comuna Grătiești.

Colegiul reține că la data de 08 mai 2014 Centrul Investigații Ecologice a Agenției Ecologice Chișinău a Ministerului Mediului Republicii Moldova a evaluat prejudiciul cauzat de pârâtul/intimat resurselor funciare.

Alte probe pertinente și concludente, ce ar atesta faptul că prejudiciul nu a fost calculat corect, de către pârâta/intimată nu au fost prezentate.

Sub acest aspect, Colegiul concluzionează că prima instanță temeinic și legal a ajuns la concluzia admiterii acțiunii stabilind cert că SRL „Dalima Cons” a încălcat prevederile legislației în vigoare fiind întocmit în acest sens un proces contravențional și emisă o decizie de sancționare, care nu au fost contestate de intimat și care sunt în vigoare.

Astfel, instanța de recurs conchide cu certitudine că în speță sunt întrunite condițiile răspunderii civile delictuale prevăzute de art. 1398 Codul civil și este demonstrată și confirmată vinovăția SRL „Dalima-Cons” în cauzarea prejudiciului mediului înconjurător.

Prin urmare, Colegiul apreciază critic concluzia instanței de apel precum că acest drum exista din anii 1980, așa cum din răspunsul Primăriei com. Grătiești din

03 decembrie 2015, rezultă că era un drum de câmp, adică doar o porțiune nearată, bătătorită, fără aplicarea pe el a careva materiale (f.d. 112). Or, intimatul a construit drumul folosind materialele de construcție, fără decopertarea stratului fertil de sol, în lipsa expertizei ecologice, prin care a cauzat prejudicii materialele resurselor funciare, încălcând normele Codului funciar.

În acest context, instanța de recurs reține ca greșită și contrară prevederilor normelor de drept material enunțate, concluzia instanței de apel de casare a hotărârii primei instanțe și emitere a unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii, fiind întemeiată critica recurentului în sensul că instanța de apel și-a fundamentat concluzia doar pe aplicarea eronată a normelor de drept material și pe aprecierea arbitrară a probelor administrate la caz.

Astfel, din considerentele menționate și având în vedere faptul că, circumstanțele pricinii au fost constatate de prima instanță, însă normele de drept material au fost aplicate eronat de către instanța de apel și nu este necesară verificarea suplimentară a cărorva dovezi, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de către Agenția Ecologică Chișinău, de a casa integral decizia instanței de apel și de a menține hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu art.445 alin. (1) lit. f) Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de către Agenția Ecologică Chișinău a Inspectoratului Ecologic de Stat.

Se casează decizia din 07 iunie 2018 a Curții de Apel Chișinău și se menține hotărârea din 28 decembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Agenția Ecologică Chișinău a Inspectoratului Ecologic de Stat împotriva Societății cu răspundere limitată „Dalima Cons” cu privire la recuperarea prejudiciului cauzat mediului.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Oleg Sternioală

Judecătorii

Ala Cobăneanu

Galina Stratulat

Mariana Pitic

Iurie Bejenaru